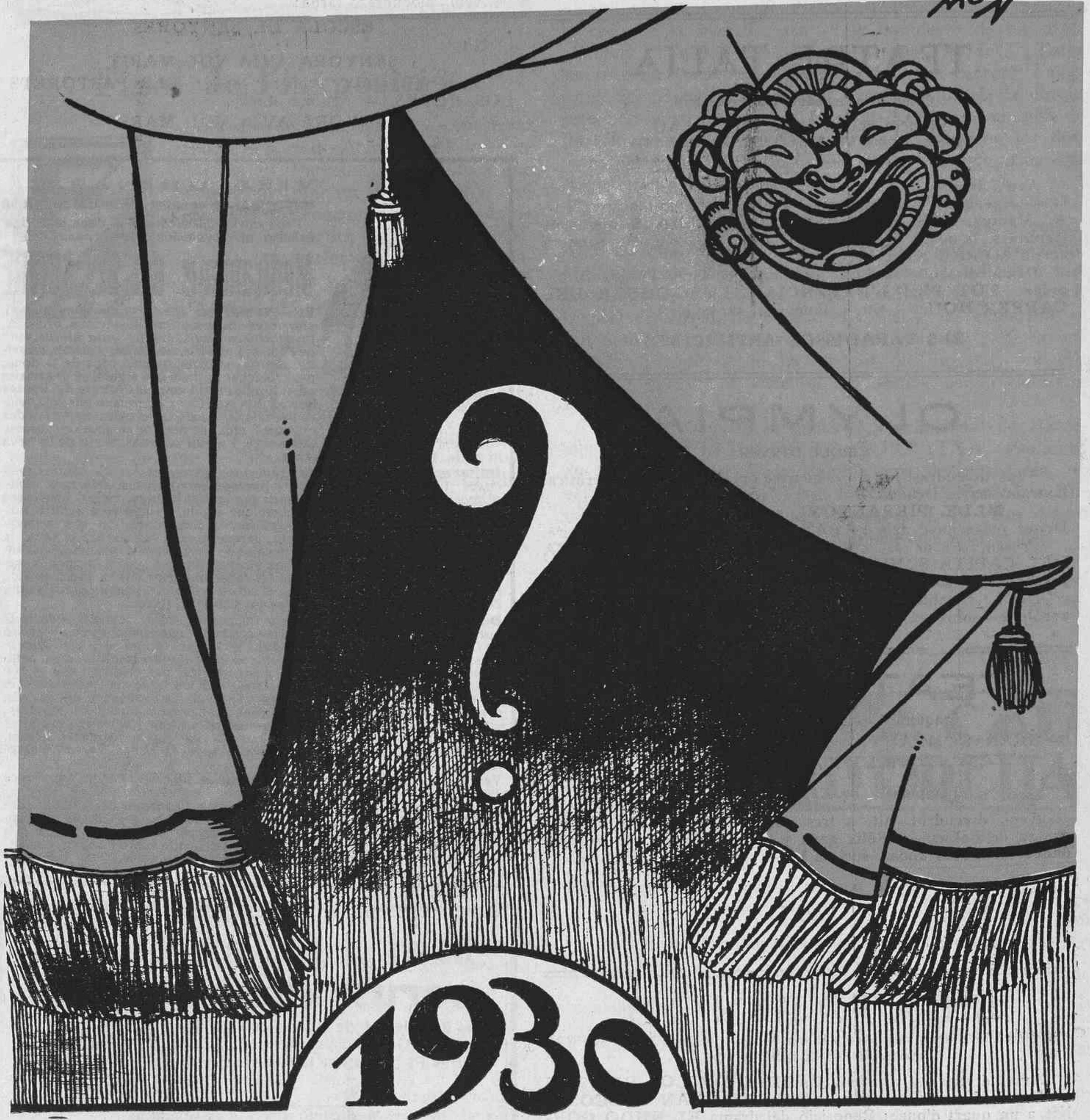

Barcelona, 10 de Gener de 1930

La que ella de la Torratxa

ANY LIV - 2637 - 15 cts. - Atrassats, 30

Comença la representació

Sainet...? Comèdia...? Drama...?
Qui sap!

GRAN TEATRE ESPANYOL

Companyia de vodevil i grans espectacles de

JOSEP SANTPERE

Primers actors i directors, JOSEP SANTPERE i ALEXANDRE NOLLA
Primera actriu, MARIA FORTUNY

Avui, divendres, tarda:

L'ESCOLA DE LES COCOTTES

Nit, ESTRENA:

A MANS OBERTES ULLS CLUCS

(Divertides peripècies d'un cor sensible), tres actes de FRANCESC PRESAS.

TEATRE TALIA

Companyia de vodevil i teatre modern

Primera actriu: MERCÉ NICOI AU
Primeres actrius: VISITA LOPEZ, DOLORS PLA
Primers actors: S. SIERRA i M. GIMENEZ SALES

Avui, divendres, tarda, no hi ha funció, per tal de fer-se l'assaig general de la tragicomèdia en 4 actes, original de Gastó A. Màntua, **ELS PARADISSOS ARTIFICIALS** que s'estrenarà a la nit, a les deu, per a debut de l'eminent primera actriu MERCÈ NICOLAU.

Demà, dissabte, tarda a dos quarts de cinc. Programa popular: **TOT PER L'HERÈNCIA i L'ADROGUER DEL CARRER NOU.** — Nit, i diumenge, tarda i nit:

ELS PARADISSOS ARTIFICIALS

OLYMPIA

CIRQUE D'HIVER

Avui, divendres, nit a un quart d'onze: Moda Aristocràtica. Extraordinaris Debuts:

MLLE. PIERANTONI, colossal "alambrista"

Debut sensacional dels 13 **RATANOS**, grans atletes en l'aire.

Presentació de la còmica **PANTOMIMA ACUÀTICA DEL CAPITÀ SCHNEIDER**. Dansarines, "girls", pallassos, pescadors, nedadors, en la Pista Acuàtica de l'Olympia.

Demà, dissabte, debut dels 4 **FELLERS**, 4 meravellosos acrobates sobre el trapezi.

TEATRE GOYA

Joaquim Costa, 58. — Telèfon 13946

GRAN COMPANYIA DE VODEVIL I COMEDIA
ELENA JORDI

Temporada de CINE i REVISTES

Avui, divendres, nit, a tres quarts de deu: Colossal programa de pel·lícules: **Félix gana y pierde; Revista de Actualidades; Duendes andan sueltos i La chica del coro**, Gaumont.

Representació de la popular revista d'èxit insuperable:

"29"

Preus populars. — Seients de pati a dues pessetes.

TEATRE NOU

Companyia de drames dirigida per l'eminent primer actor ENRIC BORRAS
Primera actriu, ENRIQUETA TORR S

Avui, divendres, nit: **EL CAUDAL DE LOS HIJOS.**

Demà, dissabte, tarda a les cinc: **EL GRAN GALEOTO.**

Nit, a un quart d'onze: Reposició del drama **EL NUDO GORDIANO.**

Diumenge, tarda, a dos quarts de quatre: Dos drames, set actes, per Enric Borràs: **EL CAUDAL DE LOS HIJOS i EL NUDO GORDIANO.** — Nit, a un quart d'onze: **EL NUDO GORDIANO.**

TEATRE COMIC

Avui, divendres, nit: El meravellós espectacle

CLEOPATRA

LA REVISTA DE LES SENYORES

El divertit apropòsit **¡YA SE ACABÓ LA REVISTA!** deliciosa creació de 150 ballarines, 150.

Dissabte i diumenge, tarda i nit, i totes les nits a les deu: èxit clamorós de l'espectacle d'art, **CLEOPATRA.**

TEATRE CATALA NOVETATS

Avui, divendres, tarda:

ESCOLA DE SENYORES

Nit:

SENYORA AVIA VOL MARIT

Diumenge, tarda, primera sessió: **ELS PASTORETS i LOS REYES.** — Segona sessió:

SENYORA AVIA VOL MARIT

VIES URINÀRIE
Impureses de la sang - Debilitat nerviosa

Prou sofrir inutilment de les dites malalties gràcies al meravellós descobriment dels

Medicaments del Dr. SOIVRE

Vies urinàries: *Blenorràgia* (purgacions), amb totes les seves manifestacions, *uretritis*, *prostatitis*, *orquitis*, *cistitis*, *gota militar*, etc., de l'home, i *vulvitis*, *vaginitis*, *metritis*, *uretritis*, *cistitis*, *anexitis*, *fluixos*, etc.; de la dona, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb els **Catxets del Doctor Soivre**. Els malalts es guareixen ells sols, sense injeccions, lavatges, ni aplicació de sondes ni bugies, etc., tan perillós sempre i que necessiten sempre la presència del metge, i ningú no s'assabenta de la seva malfitja. Venda: 5'50 ptes. caixa.

Impureses de la sang: *Sífilis* (avariosis), *eczemes*, *herpes*, *ulceres varicoses* (llagues de les cames), *erupcions escrofuloses*, *eritemes*, *acne*, *urticària*, etc., malalties que tenen per causes humors, vicis o infeccions de la sang, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les **Píndoles depuratives del Dr. Soivre**, que són la medicació depurativa real i perfecta, perquè actuen regenerant la sang, la renoven, augmentant totes les energies de l'organisme i fomenten la salut, resolent, amb poc temps, totes les úlceres, llagues, grans, floronscos, supuració de les mucoses, caiguda del cabell, inflamacions en general, etc., restant la pell neta i regenerada, el cabell brillant i abundant, no deixant a l'organisme rastre del passat. Venda: 5'50 ptes. flascó.

Debilitat nerviosa: *Impotència* (manca de vigor sexual), *polucions nocturnes*, *espermatòria* (pèrdues seminals), *cansament mental*, *pèrdua de la memòria*, *mal de cap*, *debilitat muscular*, *fatiga corporal*, *tremolors*, *palpitacions*, *trastorns nerviosos de la dona* i totes les manifestacions de la *Neurastènia* o esgotament nerviós, per crònics i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les **Gragees potencials del Dr. Soivre**. Més que un medicament són un aliment essencial del cervell, medulla i tot el sistema nerviós. Recomanades especialment als esgotats, a la juvenesa, per tota mena d'excessos (vells a cap edat), per a recobrar íntegrament totes les seves funcions i servir fins a l'extrema vellesa, sense forçar l'organisme, el vigor sexual propi de l'edat. Venda: Pessetes 5'50 el flascó.

Venda a les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i de les Amèriques

NOTA.—Tots els pacients de vies urinàries, impureses de la sang o debilitat nerviosa, adreçant-se i remitent 0'50 ptes. en segells per al franquex a **Oficines Laboratori Sókatarg, carrer del Ter, 16, telèfon 544 S. M. Barcelona**, rebran gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desentrellament, tractament i guariment de les dites malalties.

Mai les càpsules peruvianes Borrell

no han deixat de guarir aviat i radicalment les **BLFNORRAGIES** (purgacions) **GONORREES** i tots els altres **FLUIXOS** de les vies urinàries, per **CRONIQUES** que fossin

Medicació discreta en el seu us

Venda: **SEGALA**, o a l'autor **A. BORRELL**
Comte de l'Asalto, 52, cantonada Sant Ramon. - BARCELONA

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

Final de l'Exposició

ALTEN uns dies només, per a considerar tancat el període internacional de l'Exposició de Barcelona. Els homes que aquest any complim els trenta anys d'edat, des que començarem a tenir ús de raó que hem sentit parlar de l'Exposició. De tant parlar-ne, arribarem a convertir-la en un símbol, i els símbols ja és sabut que quasi mai es poden convertir en realitat, car passen a ésser guiatges espirituals dels pobles, dels moviments pairalístes, dels partits polítics, de les il·lusions dels homes. Són moltes les eleccions que s'han fet cantant les excel·lències de l'Exposició; són molts els debats municipals, les campanyes de premsa, els debats parlamentaris, les unions sagrades, fetes en nom de l'Exposició; són moltes les hores que ens hem entretingut sentint parlar del que seria l'Exposició, del que faríem quan arribés l'Exposició, del que es podria fer quan fos el moment donat de l'Exposició, etc., etc... L'Exposició ha estat el "tabú" de moltes combinacions polítiques locals, provincials, peninsulars, i, fins hi tot, internacionals...

Com totes les coses, l'Exposició arribà a ésser un fet. Un fet que durarà fins el dia 15. Ara allargarem l'Exposició. Es la torna, com si diguéssim. I passats sis mesos, tornaran a ésser les coses, com abans. És a dir, vindrà el període més difícil de l'Exposició, la seva liquidació moral i material. No hi ha res més trist que la tornada d'un romiatge, s'ha dit mantes vegades. I és cert. Un cop la tensió de nervis de l'anada és apagada, un cop la despesa de la gresca ha fet el seu dringar de picarols, la tornada és aclaparadora i ensopida... Si, com s'ha dit, la definició de l'home es "un ésser entre una illusió i un record"; el record pesa més que la illusió... Durant molts anys, hem tingut en una tensió de nervis extraordinària la ciutat de Barcelona que ha vist, poc a poc, com la muntanya de Montjuïc anava fent-se ciutadana, civil... Ha après la direcció de Montjuïc fàcilment, i ha mirat la muntanya, no pas com un camí de dolor, sinó com un passeig perfectament urbà... La ciutat ha assistit a la conversió de la muntanya en paradís. Els avencs, els espadats, els hortets, els camins salvatges són ara passeigs, jardins, palaus, etc... Ha resistit davant d'aquesta empenta els ajornaments de l'Exposició: 1917, 1919, 1920, 1924, 1927 i, finalment, 1929... Els set mesos d'Exposició els ha mantingut amb aquella serenitat reflexiva que sempre ha fet la ciutat mestressa dels seus guiatges espirituals...

I bé. Ara, què?

Ara bé la part difícil. La liquidació, és a dir, el sa-

crifici no pel que hi ha davant, sinó pel que hi ha al darrera; no pel que s'ha de fer, sinó pel que s'ha fet; no pel que pot ésser motiu de revenja econòmica, sinó per liquidació d'un passat esplendorós. És molt bonic ésser al primer rengle, en l'hora magnífica del triomf i dels aplaudiments; ha estat l'hora esplèndida; però ara ve la creu de la medalla, ara ve la liquidació de tot això. ¿Respon l'empenta de la ciutat al que s'ha fet? ¿Totes les reformes urbanes, l'apertura de nous carrers, l'augment de població, la valoració internacional de la ciutat, responen al sacrifici que li ha estat demanat al ciutadà de Barcelona des de l'any 1912, en què s'iniciaren les despeses per l'Exposició, fins ara, i d'ara en davant, fins d'aquí uns trenta anys?

Aquest és l'examen de consciència que cal fer.

No hem pas de plorar per si ha costat poc o massa. Això és igual. Calia fer una obra ben digna de la ciutat. Materialment, ha estat feta. S'ha donat a entendre que Barcelona és una capital plena d'inquietuds. Ha mancat la part espiritual, ha mancat el callu de les coses que es fan amb determinades vigories sentimentals; però no cal defallir, perquè no hi ha cap nit que no porti en ella l'alba, i, un dia o altre, el sol sortirà per a nosaltres també.

En ésser tancada l'Exposició internacional de Barcelona, L'ESQUELLA DE LA TORRATXA, setmanari de Barcelona, veu de la Rambla, crit de ciutadania, no vol mancar-hi amb un "Visca Barcelona!". Perquè la ciutat està per damunt de tots nosaltres. I les gales d'avui seran, un dia o altre, ben nostres, ben dels nostres fills.

"Visca Barcelona!", doncs.

A veure si l'any 1930 es porta aquella somniada tergiversació de valors que ens faci més agradables les reformes de la muntanya de Montjuïc.

FRANCESC MADRID.

NAPOLEÓ I MUSSOLINI

Mussolini té un dentat extremadament sensible. Els seus col·laboradors ho saben prou i, abans de plantejar-li alguna qüestió que li pugui ésser enutjosa, s'assabenten de l'estat de les genives presidencials.

L'altre dia un queixal li feia un mal horrorós. Aleshores, precisament, hom li ensenyava un àlbum que els italians d'Amèrica han editat a honor del feixisme. El "Duce" girava les fulles tot rondinant, mentre amb una mà s'acariciava la galta dolorida. Sobtadament, els seus ulls es fixaren en un retrat seu, on els seus trets enèrgics es trobaven fortament acusats. La llegenda al peu, subratllava aquesta expressió fent remarcar que era una expressió que esdevindria tan cèlebre com la mà de Napoleó ficada entre els traus de l'armilla.

—Imbecils — murmurà Mussolini —, no saben que l'Emperador francès tenia sempre l'estómac dolorit després de l'esmorzar, i que a mi, aquesta expressió, me la dóna el dentat quan em fa mal.

MORALITAT! MORALITAT!

Josep Maria Capdevila, *Laus Deu*, és un dels burots més ferotges de la moralitat de les lletres catalanes. Ara mateix ha escrit un llibre dient que el llibre de Soldevila és immoral.

—Es veu — digué algú — que quan Josep Maria Capdevila fa el crític, no es recorda que ell és l'editor i prologuista de "Tirant lo Blanc". I em sembla que encara hi ha alguna distància entre les pàgines desvergonyides del "Tirant" i les insinuacions gairebé angelicals de Soldevila. De totes maneres, cal convenir que si Soldevila fa pornografia amb els seus llibres, Josep Maria Capdevila, incapaç de fer llibres, s'entreté a desempolsar la pornografia dels llibres antics i posar-la en normes.

UN CATALÀ D'EMPENTA

Els catalans som—malgrat el seny que hom ens ha volgut inocular d'uns quants anys ençà—una raça d'aventurers, de rodamons. A tot arreu del món, en les ciutats més llunyanes, en els països més exòtics, trobareu sempre un català. I si teniu temps, paciència, i facultats detectivesques, n'hi trobareu més.

Virai n'ha trobat a París, a Roma, a Londres, a Berlín, a Viena, a Budapest, a Atenes, a Salònica, a Smirna, a El Caire. Feu la prova. Poseu-vos a parlar en català en qualsevol ciutat del món, i—no falla!—sempre se us aproparà algú que, amb gran alegria, us dirà:

—Ah, vostè també és català?

Això ja ve de lluny. En temps de Ramon Muntaner, els catalans ja anaren a Grècia... perquè després, amb la figura de Roger de Flor, hom escrivís novel·les per entregues.

Ara a Virai li ha arribat una lletra de Nova York; la signa un català: Fortunio Bonanova. Fortunio Bonanova nasqué a Mallorca, i es diu Lluís Moll. Un bon dia, ple d'inquietuds i de neguits, comparegué a Barcelona. Alt, ben plantat, simpatiquíssim, feia vida de nit, freqüentava el Lion d'Or i el pintoresc Bar del Centro; tenia aventures. Escrivia novel·les, volia ésser periodista—no sabia, el pobre, el pa que s'hi dóna: un pa que mai no és del dia!—; cantava malencòniques cançons mallorquines que, a tots ens feien venir mandra. Era efusiu, intelligent i cordial. Cada dia li portava una nova inquietud. Pensava dedicar-se al teatre, ésser actor de comèdia o cantant d'òpera. També pensà dedicar-se al cinema.

Després desaparegué. De sobte, sense acomiadar-se de ningú. Passà temps. L'oblidarem.

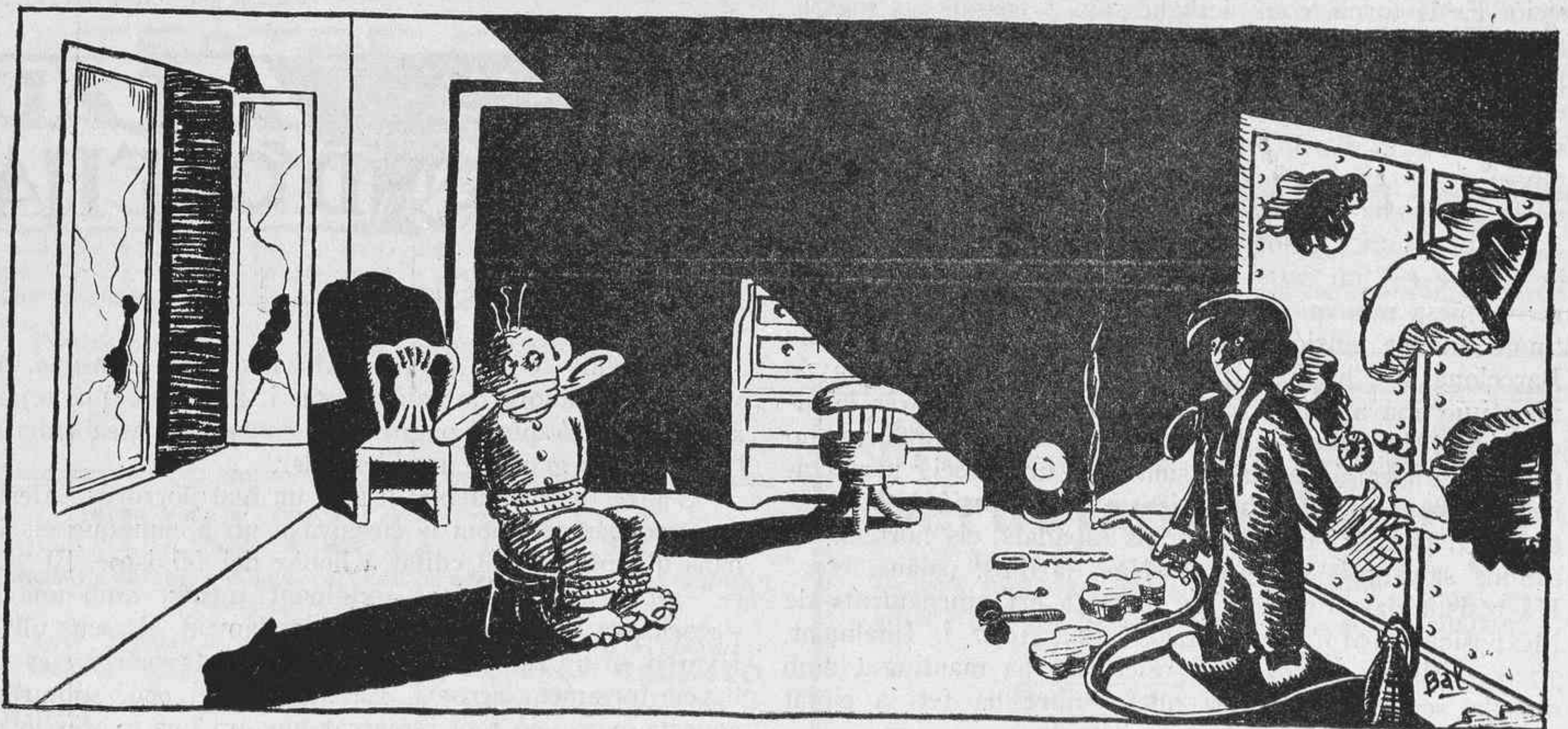
I ara Virai ha rebut una carta de Fortunio Bonanova. Una carta en la qual Fortunio Bonanova diu que enyora la Rambla, L'ESQUELLA, la tertúlia del cafè. Una carta en la qual ens conta la seva odissea, després d'haver arribat a un feliç terme: el triomf. Fortunio Bonanova és un actor del sèptim art dels que hom fa més cas, un dels que té—amb el cinema sonor—un esdevenidor més brillant.

Catalunya s'ha de sentir orgullosa d'aquests fills seus que, com Fortunio Bonanova, alcen vol per a dur a llunyanes terres el nostre esperit de conquesta i d'aventura.

VIRAI.

ADVERTENCIA

Per una confusió comprensible, en compaginar el primer número de L'ESQUELLA DE LA TORRATXA del 1930 (3 de gener), es seguí la foliació, encara, del 1929, i havia de començar-la pel foli 1. En aquest segon número de 1930, la foliació seguirà com si el primer número del periòdic hagués estat foliat com calia.

NO VAL A ENGANYAR

El lladre, després de tres hores de treball infructuós: —Ja m'ho podia dir que no en tenia ni cinc!

AGREDOLÇOS

ANY NOU, MODES NOVES

La silueta femenina, si hem de creure els més autoritzats cronistes parisencs, és a punt de transformar-se. Any nou, vida nova, diuen. I així sembla que serà, en efecte, quant a la moda.

L'època de les dones primes, planes com sargantanes, comença de passar. I una nova era s'inicia en la qual reapareixeran les gràcils curvilínies i mòrbides que feren la felicitat dels nostres avis.

Al revés que a la Bíblia. ¿No recordeu, si no la Bíblia, *La Corte de Faraón*? Es la història de Josep, de Josep i Putifar, una de les més delicioses històries de l'antigor. El cast Josep, doncs, profetitzà al Faraó set anys de vaques flagues després de set anys de vaques grasses...

¿Tindrem ara, potser, set anys de dones grasses? ¿Significaran aquestes dones, tal volta — com les vaques en el somni bíblic —, set anys d'inoïda abundor?

Déu ho faci!... Però no, no us feu massa il·lusions, il·lustres contemporanis de la gran Exposició. Perquè, ben mirat, ¿quin lligam pot haver-hi — ai las! — entre una dona i una vedella? Cap; pura fantasia. I, altrament, qual-sevol es fia avui dia de la Bíblia per a bastir-hi els seus somnis!

Però, sigui com sigui, per a totes aquelles que, per tal de no engreixar-se, feien de tot l'any quaresma, els anys grassos han arribat al fi. I com per art d'encantament — o d'artifici —, l'espàrrec, símbol vulgar de la dona moderna, esdevindrà una col.

Cal, però, posar a to l'indument. Tornar a la cotilla i als cabells llargs, a les faldilles llargues. Les faldilles s'han allargat ja en els vestits de nit. Tocant als de carrer, es conserva encara, si fa no fa, l'*statu quo*. La lluita segueix.

¿S'adiuen, tanmateix, aquestes noves tendències, amb la vida moderna? Creiem que no. La moda podrà modificar-se, però no creiem pas en la resurrecció dels vestits que anaven escombrant els carrers i que exigien la tortura

del cosset. Això seria, sens dubte, l'ideal dels moralistes i dels predicadors i de tota aquella gent també que tenen més coses per a tapar que no per a ensenyar.

Els vestits d'avui són lluny encara d'assolir les línies clàssiques, ideals. Però s'hi acosten més, sens dubte. I, d'altra banda, els vestits curts, lleugers i senzills, més avinents a la vida moderna i als costums esportius, són més pràctics, més higiènics i, sobretot, menys hipòcrites.

PEROT

La sabata

Després de tot, la sabata fa la seva aparició.

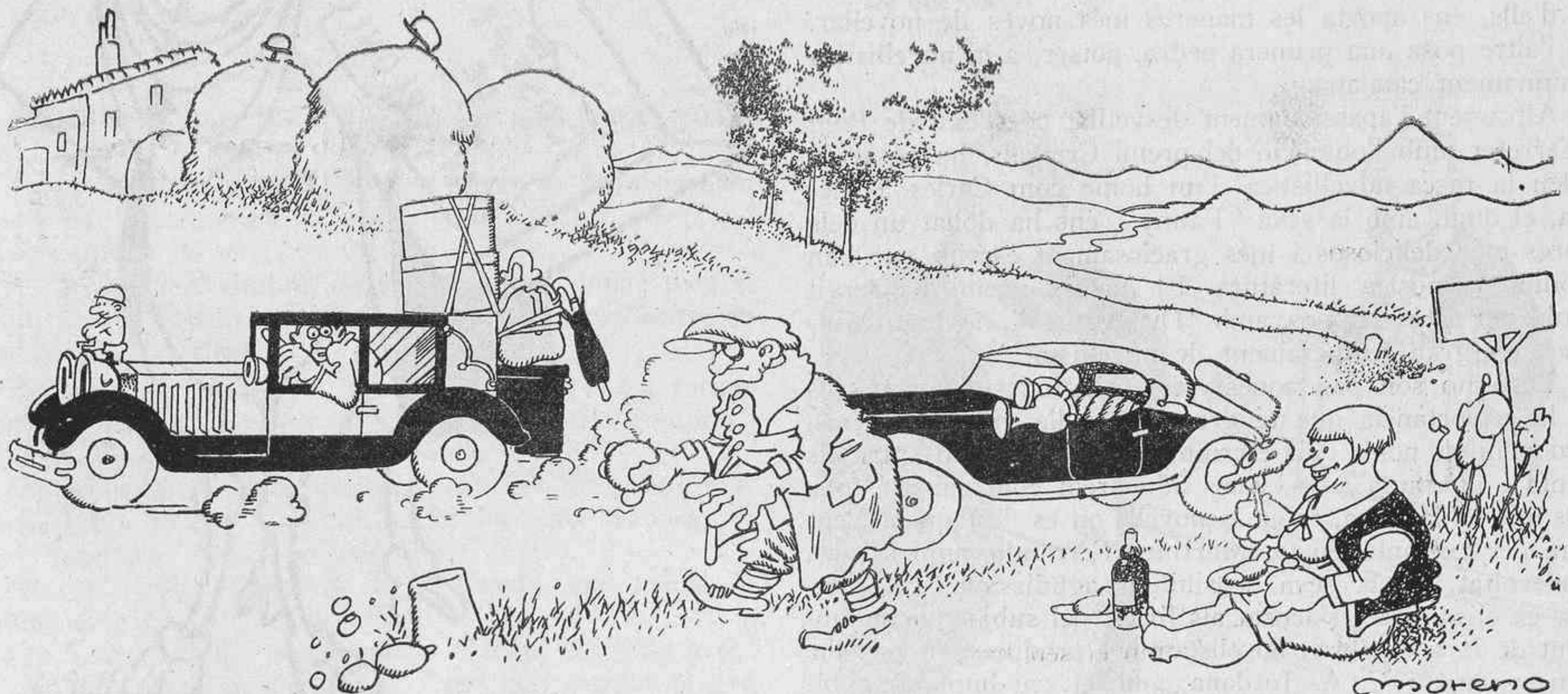
Se'ns presenta humil i venerable, la seva senzillesa ens fa sentir el goig d'una llegenda tradicional. Es l'única vegada que té cert ascendent sobre l'ànima de l'home, avegades aclaparadora com una venjança.

Es l'única que segueix els nostres passos i sap si és digna d'ésser retribuïda en una nit evangèlica.

Les sabates tenen un contacte en nosaltres tan íntim, tan familiar, que moltes vegades es donen vergonya d'aquesta amistat, i esbaden en les nostres misèries per fugir dels peus; però van tan ben lligades, que s'han de torçar al pes de les nostres culpes com unes responsables, arrossegant-les vergonyosament fins que ens delaten amb les seves boques esqueixades per la fam. Quan escapen de la nostra presa, és quan les podem contemplar piadosament; totes dues juntes; arreconades i submises, esperen sempre, disposades tot hora a portar-nos per aquests mons de Déu en cerca d'aventura, com dos portants d'una creu feixuga i pesant com la del Crist.

Esperen sempre... sempre uns peus descalços per acollir-los cristianament, després d'uns, uns altres, fins que ja no poden més..., i venerablement apareixen en una nit de poesia, posades al balcó, o sota el porxo d'un portal, esperant sempre..., sempre la bona voluntat dels homes.

BALDOMER XIFRÉ.

D'AUTOMOBILISTES

—Falta alguna cosa?

—Un ganivet per a pelar aquesta poma!

Obsequis

Hem rebut una reproducció sobre metall del cèlebre quadro de Murillo, "La Sagrada Família", treball executat en els tallers litogràfics dels senyors Fills de Gerard Bertràn.

—Un magnífic calendari, amb bloc diari, de la casa Jules Gerzon, objectes de propaganda.

—Un de la Casa Segalà, reproduint una vista de la Rambla de les Flors.

—Un de la "Mutua General de Seguros".

—Un de la casa "Rieusset, S. A.", impressor.

—Un de Segimon Rovira, impressor.

—Un de la farmàcia Punsoda y Gavaldà.

—Un de la casa de neumàtics Pedro Giner.

—Un calendari setmanal de la casa Butsems, pedra artificial.

L'any de la novel·la

Sense exageració, literàriament, podria dir-se que l'any que acaba de morir ha estat l'any de la novel·la. Fins ara, quan parlàvem de literatura catalana, hom només feia grans bocades dels nostres lírics, dels nostres grans lírics. Llevat del lirisme i de crítica —dèiem— a Catalunya no hi ha gairebé res. ¿Podrà dir-se el mateix, d'ara en endavant? I no és pas que els lírics hagin emmudit. Enguany, Sagarra ha publicat el seu "Comte l'Arnau", que és una ambiciosa gesta, la liquidació de tota la primera època d'aquest poeta. Esclasans ens ha donat el seu primer llibre de rimes d'una brillant imatgeria.

Però el cert és que els novel·listes enguany han jugat encara més fort. Si Sagarra ha fet un dens volum de poesia, Puig i Ferrer ha publicat una obra en prosa, en dos volums més densos encara que el de Josep Maria de Sagarra. I Pere Coromines, que podria fruit en pau dels seus llorers, ens dona dos llibres de novel·les ben diversos. Amb un d'ells, ens aporta les maneres més noves de novel·lar. En l'altre posa una primera pedra, potser, a la novellística genuïnament catalana.

Altrament l'apassionament desvetllat per l'èxit de Puig i Ferrer amb l'obtenció del premi Crexells, ha posat de relleu la tasca novellística d'un home com Carles Soldevila, el qual, amb la seva "Fanny", ens ha donat un dels llibres més deliciosos i més graciosament escrits que han produït la nostra literatura. El mateix premi ha servit també per a revelar-nos, amb "Dies verges", de Joan Mingué, un gran temperament de novellista.

Però no són pas aquests fets els únics demostratius de la importància que té avui la novel·la entre nosaltres. Evoquem els noms dels escriptors que avui estan entre els trenta i quaranta anys, i ens adonarem com gairebé tots, més que en la lírica, és en la novel·la on es destaquen. Pensem, per exemple, en un Martínez Ferrando, amb la seva modernitat, en la seva sensibilitat agudíssima. Ell, potser, és el que més s'acosta als lírics, pel subjectivisme absolut de la seva obra; no obstant, es produeix en novel·la. Penseu en un C. A. Jordana, amb el seu humor empolminat de poesia. Penseu en un Miquel Llor, amb les seves daurades corrupcions, decantat cada dia més a fabricar encisadores metzines. Penseu en un Lluís Capdevila, estranya barreja de populisme i d'aristocràcia, de Baude-

laire i de Zola. Penseu en l'àgil humorisme de Trabal, capaç de totes les excentricitats de circ i dels més complicats i astoradors malabarismes.

A tots aquests noms joves, molts dels quals podrien fer un magnífic paper en totes les literatures, ¿quants noms de poetes de les mateixes promocions s'hi podrien oposar? Ben pocs, i, d'alguns com de l'Esclasans, encara qui sap quines conversions se'n poden esperar. D'ell, no són pas els versos allò que més estimem.

La poesia va cap a la posta. I aquest fenomen no és únic a Catalunya on pot observar-se, sinó en tots els països de literatura normal. El sentiment de la poesia i el sentiment religiós, que són, en realitat, un mateix sentiment de la vida, no són de la nostra època. La nostra època, per bé o per mal, no és dels inspirats ni dels profetes: és dels raonadors i dels intel·lectuals.

DOMÈNEC GUANSÉ

—Què us han portat els Reis?

—Una nova comèdia i un nou èxit.

REPORTATGES PINTORESCOS

Els nostres artistes contenen les seves anècdotes

En Josep Santpere parla:

Era l'istiu passat: època de "tournée", de "razziar" els pobles i poblets de Catalunya.

A la porta de l'"Espanyol" esbufegava l'autocar que havia de portar-nos a Arenys de Mar, poble en el teatre del qual havíem de representar, aquella nit, "Els fills del carrer", d'"Amichatis" i Oliva.

Ja érem tots a lloc, i el motor feia estona que tremolava d'impaciència quan heu-vos ací que en Palahí, l'actor més menut de la "colla", s'adonà que hi mancava, entre nosaltres, la senyoreta X.

Posem-li la "senyoreta X", perquè només X pot anomenar-se qui barrina un exabrupte com aquell per tal de justificar una manca d'assistència al treball.

Com deia: Ja havien donat unes voltes les rodes de l'autocar i vàrem decidir esperar uns segons més l'actriu que s'havia retardat, quan tot d'un plegat se'ns presenta una noieta que, adreçant-se a mi, em pregunta de corre-guda, com si recités una lliçó de memòria:

—El señor Santpere, ¿es usted? ¿Verdad que sí? Bueno: pues yo venía para ocupar el hueco de mi señorita. Soy la chica de servicio de la señorita X, y aquí me tiene a su disposición. Yo haré su papel.

—Caram—vaig exclamar.— Vostè ja coneix l'obra?

—No, señor—va respondre—; pero es igual...

—Ha fet comèdia alguna vegada, vostè?

—Esta serà la primera vez, pero creo que es igual.

—Parla el català, almenys?

—Lo entiendo, pero no podría pronunciar una palabra.

—Es igual!—vaig respondre jo, nerviós—; vingui; si no fa comèdia, la farem amenitzar els intermedis.

I la vaig embarcar d'una revolada, dubtant si era ella o la senyoreta X la que tractava de pendre'm el pèl.

* * *

Parla Alexandre Nolla, l'actor que sap morir tan bé com En Borràs.

"Erem a Ripollet, amb tota la companyia. Faltaven deu minuts per a començar la funció (fèiem "Mar i cel"), i la roba encara no havia arribat.

Toca el primer timbre, i res, la roba no venia; toca el segon, i tots nosaltres picàvem de peus, impacients; la roba no havia arribat.

Per fi vaig enviar un home a l'estació, i va tornar dient que per una equivocació, fins a cert punt comprensible, les caixes havien estat remeses a Ripoll.

Jo crec que les grans decisions són per als grans moments, i tal dit tal fet. "Si no hi ha roba d'època, és igual; farem el "Mar i cel" del dia."

Així ho vaig comunicar a la Casals, que venia de primera actriu.

Em vaig enrotllar una tovallola al cap, em vaig arreglar els camals de les calces, i em vaig cordar el gec fins arran de coll.

La Casals es va tirar un llençol a les espatlles; amb una corda del telar es va improvisar un cordó.

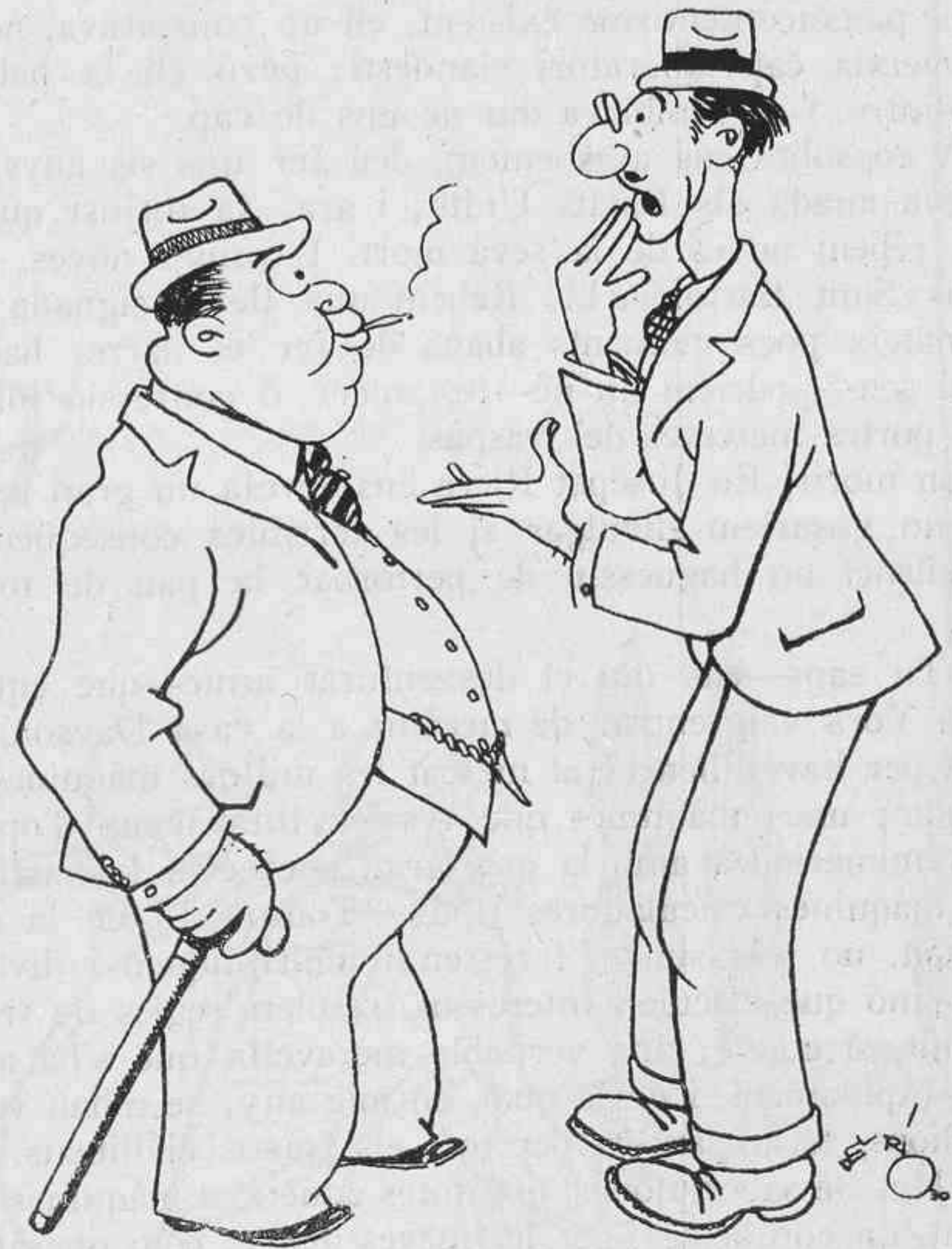
I així representarem la cèlebre obra guimeraniana. Més

que un vaixell, allò semblava un pati de veïnat després d'un aiguat.

Però els va agradar l'obra, van aplaudir-la i fins crec que van dir que l'havien vestit d'una manera original.

Talia ens ho tindrà en compte.

Aquestes anècdotes són inèdites i contades ex profés pels interessats, als simpàtics lectors de L'ESQUELLA.

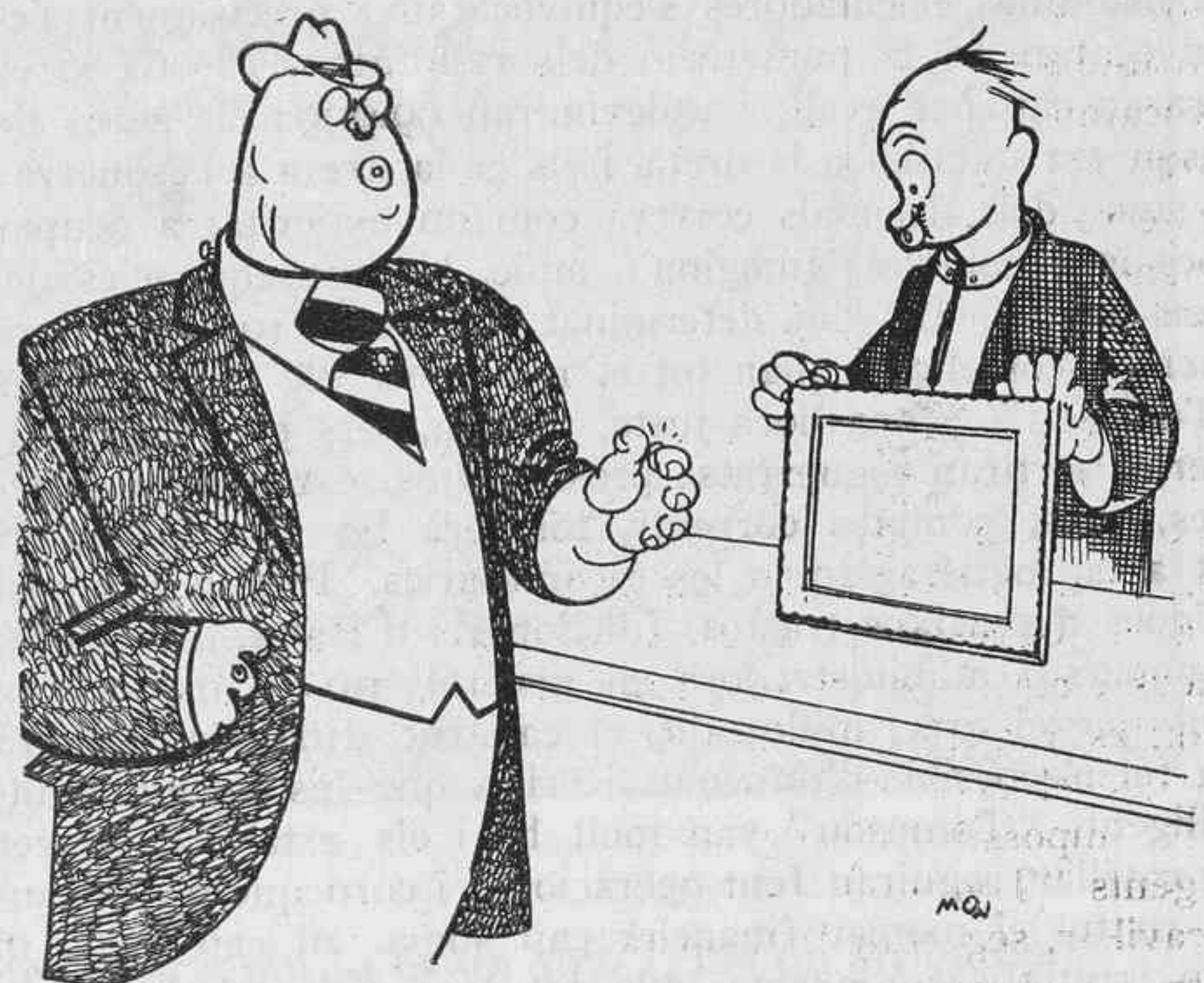

LA POR

—La dona m'ha fugit de casa amb un fulano, i tinc por.

—De què?

—De que torni!

—Voldria un marc que cridés l'atenció.

—Vaja, sí; vostè voldria un Marc... Redondo.

El catatruc universal

En Josepet Riera era un bon amic nostre, un xicot que es feia estimar de tothom, tant pel seu cor excel·lent, com per les seves dots d'intel·ligència. L'únic defecte que la gent de sa casa li trobava, ja de jove, era una marcadíssima tendència a determinats exaltaments de caràcter àcrata; ell no havia estat home d'acció, ell no es feia amb anarquistes, ell no havia comès cap atemptat contra el panxacontentisme existent, ell no conspirava, no se li coneixia cap laboratori clandestí; però ell la ballava per dintre, i ell semblava dur-ne una de cap.

A copsobte ens assabentem, deu fer uns sis anys, de la seva anada als Estats Units; i ara, fa totjust quinze dies, rebem noves de la seva mort. I quines noves, valgui'ns Sant Bartomeu!... Rebem una lletra signada per ell mateix pocs moments abans de fer el darrer badall. Es el seu—podríem dir-ne—testament, o confessió íntima a les portes mateixes del traspàs.

En morir, En Josepet Riera ens revela un gran secret que no gosàvem divulgar si les terribles conseqüències del silenci no haguessin de pertorbar la pau de tot el món.

“Tu saps—ens diu el desventurat amic—que aquí a Nova York vaig entrar de mecànic a la casa Davson, famosa per haver llençat al mercat les millors màquines de calcular; unes màquines que resolen tota mena d'operacions numèriques amb la més gran perfecció i exactitud. Les màquines calculadores tipus “Tompson” de la casa Davson, no sols sumen i resten i multipliquen i divideixen, sinó que calculen interessos, resolen regles de tres i de vuit, si convé; una veritable meravella que s'ha acreditat ràpidament, i de la qual, en mig any, se n'han venut a milions, escampant-se per tots els països civilitzats.

“Has de saber, doncs, que totes aqueixes màquines han passat, un cop llestes, per les meves mans; com operari el més entès del taller Davson, jo era l'encarregat de donar-hi la darrera ullada i l'últim cop de mà. Per això he pogut donar compliment al meu gran somni. Tot ho tinc ben disposat, i estic segur que la treta no em fallarà. Per mitjà d'un dispositiu secret especial, un ressort molt senzill, sistema rellotge, molt semblant al que fa esclatar les bombes de dinamita a hora fixa, en un moment donat, totes les màquines calculadores s'equivocaran i precisament s'equivocaran en la numeració dels resultats. Els 66.666 es giraran cap per avall, i esdevindran 99.999; els zeros de l'esquerra saltaran a la dreta, i els de la dreta a l'esquerra; el signe dels decimals correrà com un esperitat a ocupar llocs inconcebibles. Imagina't, amic, les conseqüències del meu enginy. Un dia determinat de l'any 1930 que ara anem a començar, quan tot el món serà ple de màquines “Tompson”, a una hora justa, precisa, tots els càlculs numèrics sortiran esguerrats; pressupostos, estadístiques, lletres, xecs, comptes corrents, tot serà bo per a llençar; tot a la foguera; tot a les escombraries. Perquè els posseïdors d'aqueixos trastos, funcionaris d'Estat, financers, banquers i administradors en general, no se n'adonaran fins que el crac, millor dit, el catatruc universal ja serà un fet impossible d'esmenar. Refiats que les màquines intel·ligents “Tompson” van molt bé i els estalvien l'haver de cavillar, seguiran fent operacions; i com que no hi haurà en tot el mercat financer cap suma, ni cap resta, ni cap multiplicació exacta, que tot serà fals, aleshores es produirà el desori més espantós que mai s'hagi vist al món; els uns es tornaran folls de desesperació, perquè tot

ho perdran; els altres, folls d'alegria en veure ploure milions sense cap solta... I el comerç, la indústria, els ministeris d'Hisenda, tot se n'anirà de clatell en quatre dies. I el paper, l'or i l'argent que sobrevisquin del naufragi, seran llençats al femer com una mala cosa.

“I, com en els temps en que no es coneixia la moneda i sí sols la permuta, *té un cabàs de lleties i et donaré un saquet d'arròs*, la felicitat tornarà a regnar damunt la terra. Això és el que he fet, amic meu. Aquesta és la meva obra. Et prego el més absolut secret. Avant, que la Mort em crida...”

Déu l'hagi perdonat!

FRA NOI.

Primícies de l'any

Any Nou, Any Nou!... paraula llaminera;
cistell de neules, torrons i xampany.
Dintre del bar, l'estona es fon lleugera,
xuclada amb la rialla de l'engany.

Any Nou, Any Nou!... repic gràvid d'esperances
futures, que, potser, mai treuran flor.
Les boires de l'Any Nou rastregen, manses,
com forasters amb aires de bon cor.

De l'any xacrat, passat a millor vida,
n'ha heretat, l'Any Nou, tots els sentits.
Aquell morí damunt la molsa humida,
i en la molsa, l'Any Nou, fa els primers crits.

Si aquell morí, potser d'una beguda,
l'Any Nou, d'infant, s'ha fet tastataulells.
Després de fer l'engany amb gent menuda,
ha volgut riure's dels joves i dels vells,

i ve cantant que Any Nou duu vida nova:
Hi ha gent que ho creuen, i hi ha gent que no;
en dubta el vell allitat en l'alcova,
i aquell home reclòs en la presó.

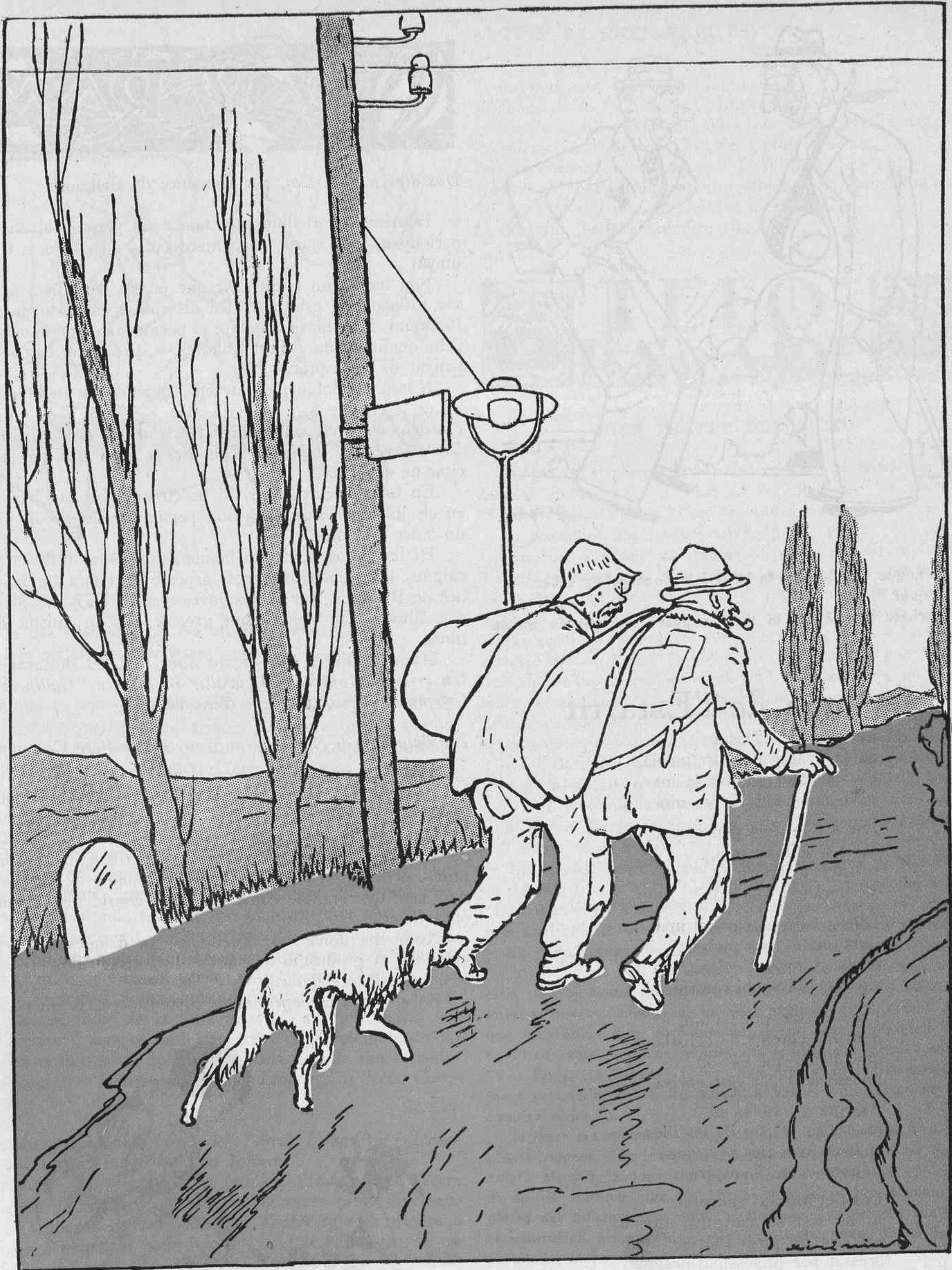
La rima de l'Any Nou, és nova o vella?...
deixem que rimi lliure, tant se val;
a voltes la mateixa cantarella
sap adormir-nos més al bé i al mal.

Com l'any passat, l'Any Nou porta la febre
de caminar per un camí més bo,
però tots els camins són blancs de gebre,
i arreu s'espera el fred i el tremolò.

Any Nou, Any Nou!... paraula mentidera;
mentida que ens enganya els cinc sentits.
Per mi, l'Any Nou, és vell, com l'altre ho era,
amb compassos de joies i neguits.

JOAN JANER.

Filosofia barata

La vida és una carretera, cada poble és un any. ¿Fins on arribarem?

Dos dies a Sant Boi, per Domènec de Bellmunt.

Domènec de Bellmunt és també un periodista, un dels periodistes més aguts, més interessants que tenim a Catalunya.

Fou moda, un temps, dir que en tot periodista hi havia, ofegat, un escriptor. En els llibres de Domènec de Bellmunt, hom hi veu sempre el periodista — periodista de l'alta qualitat d'un Albert Londres —, però molt ben acompanyat de l'escriptor.

Ningú no pot negar que en Domènec de Bellmunt hi ha un escriptor ben estimable, un escriptor gens vulgar. Ho demostren els seus llibres *Del Parallel a Montmartre*, *Les banyes del Tibidabo*, *Dos dies a Sant Boi*, per a no citar-ne d'altres.

En tots aquests llibres hi ha ço que sols pot haver-hi en els llibres d'escriptors molt personals: un alè de vida, un batec trepidant.

Hi ha també una gran bondat, una pietat infinita pels caiguts. Cal remarcar aquest aspecte de l'obra de Domènec de Bellmunt, rar en els joves d'avui: els joves d'avui, o es lliuren a un surrealisme grotesc, o a un cinisme llastimós.

D'aquest llibre, *Dos dies a Sant Boi*, cal destacar-ne: *Un crim a Montrist*, *El cavaller ingràt*, *La "Gallineta"* i *Croquis d'un viatge*, plens d'excel·lències.

Les llàgrimes de Sant Llorenç, novella de Pere Coromines.

Una gran novella.

Pere Coromines ens diu, en el Pròleg, que "potser aquesta velleïtat de dar a *Les llàgrimes de Sant Llorenç* un nom que no he donat a cap altra novella meva — ell volia posar-li romanç, i no novella, recordant la vella literatura de canya i cordill a la plaça pública —, es deu al sentiment que en tinc i que me la fa considerar com una obra única."

Això ens dona l'explicació del to, d'aquesta novella, única en la producció de l'autor de *La vida austera* i en la novellística catalana.

En efecte, *Les llàgrimes de Sant Llorenç* té un to sin-

ELS REIS

—M'han portat un ninot, i el que jo desitjava era un marit de debò.

—Res, que vaig anar a la boxa i la dona ho va saber...
—I què?
—Carícies perquè no hi torni a anar: diu que és massa brutal.

La noia de l'Estartit

La noia de L'Estartit,
quina gràcia als ulls tindria,
que, de tant guaitar la mar,
se li han emblavit les nines.

¿Serà que té el pensament
obert a la llunyania,
cortina de l'horitzó,
d'esperances colorida?

Ullets, balcons cara al mar,
cada ona és una carícia;
ullets, miradors del cel,
els àngels com hi somriuen!

I ara vessen tanta llum,
llum d'escuma i de celístia,
que diríeu que és son cos
un esclat d'alba que encisa.

Asseguda sota un pi
que s'alça al peu de les illes,
amb els ulls fets a llevant,
tothora canta i sospira.

Des del miradó encantat
jo he vist sa entranya florida:
son cor, un jardí flairós,
bressat per brises marines.

La noia de L'Estartit,
quina gràcia als ulls tindria,
que amb clarors de mar i cel
s'aclarí tota per dintre!...

MAYET.

ALTRES LLIBRES REBUTS

Fraseologia de Cervantes, per Joan Suñé Benages.
Tres pipas, per Mario Verdaguer.
Almanac de la Poesia, de la Impremta Altés.
La vuelta al mundo en zeppelin, per Léo Gerville-Réache.
Petróleo, i Carbón, novel·les de Upton Sinclair.
La emperatriz sangrienta, per J. Worsky.
Monsenyor Llangardaix, text i dibuixos de Lola Anglada.
La fi de Don Joan, de J. Puig i Pujades.
La Revista. Juliol-Desembre 1929.

GRAN TEATRE DEL LICEU

¿Com hem d'interpretar el repetit fracàs de Mozart a Barcelona? Perquè no ens hem de fer il·lusions. Va caure la "Flauta màgica", i ara "Cosi fan tutte" no ha agradat.

Jo considero que l'empresari ha posat, per a l'èxit de la represa, tot allò que un empresari pot posar. És molt fàcil defugir les qüestions més àrdues que planteja l'actitud del públic del Liceu donant la culpa de tot a l'empresari o al filisteisme de la nostra burgesia. Tan fàcil com injust.

La decoració estava bé, era adient amb l'obra i tenia una certa gràcia de línia i de color. Els pocs vestits que han de lluir els artistes, sense ésser una cosa extraordinària, no desentonen. L'orquestra va sonar aïrosament. I els tres homes i les tres dones que cantaven, fora d'allò que després diré, realitzen la seva concepció discretament, i fins afegiria que la senyora Tilly de Garmo s'acosta molt a una graciosa interpretació.

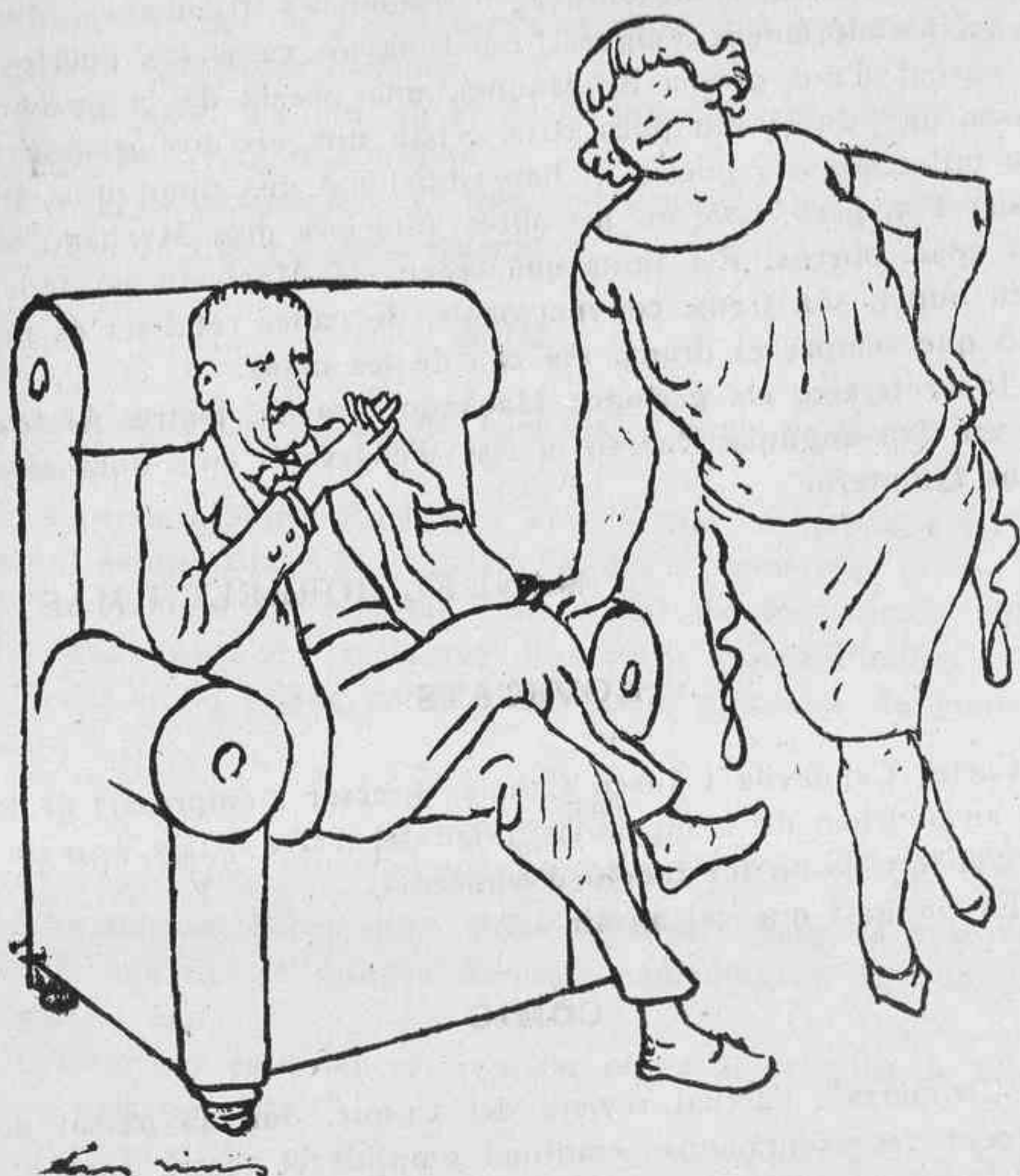
Algú deia que l'obra havia d'ésser cantada en italià, i tenia raó. Però això no justifica el desaire d'un públic que escolta amb atenció òperes cantades en rus i que va rebre molt bé "El Rapte en el Serrall".

En el meu pobre entendre, Mozart fracassa, a Barcelona, en aquesta obra i en la "Flauta Màgica", i no produeix amb "Les Bodes de Fígaro" tot l'efecte que hauria de produir, tant aquí com a tot arreu, per una moda alemanya actual que hi ha d'interpretar el seu teatre.

Alguns diran que no és això, i retrauran que Mozart no ha estat mai un home verament popular, que les seves obres tingueren, fins en vida seva, un èxit exclusivament erudit. Com que això no és cert, com que una fama com la d'aquell home no l'han creada mai entre tots els erudits del món, com que "Les Bodes de Fígaro" foren l'èxit més gran i més universalment reconegut en el seu temps, a Viena, puc passar de llarg aqueixa objecció.

Mozart era alemany d'Austria, i fou un dels creadors de la gràcia vienesa. Per dir-ho d'una manera plàstica, si no hagués existit Mozart, la dona vienesa no tindria avui el nas, ni el cos, ni aquell caminar que té. Tot el que passa per Salzburg, la pàtria del músic, resta impressionat per l'espectacle rialler de la naturalesa, animada de corrents d'aigua, guarnida de boscos, pigallada de turons.

La Itàlia del setcents fou per Mozart una altra pàtria on el seu art s'adeltava, on el seu esperit s'estenia com les ones en la platja de la mar. I, per últim, una darrera ressonància de l'antiga "Commedia dell' arte" infiltrava en alguna de les seves obres una mena de joc pueril que arribava a traspassar els límits de la bufoneria.

FI DE L'IDIL·LI

—Jo que t'estimava pel teu cabell tot rutllat!...
 —I jo per la teva esveltesa!

gular que us estranya una mica en les primeres pàgines, però amb el qual us familiaritzeu a mesura que la lectura avança. *Les llàgrimes de Sant Llorenç* té tot l'encís amable d'un fulletí, és un fulletí d'intriga i tònica melodramàtica. Però — naturalment! — no un fulletí vulgar per a lectors barroers; un fulletí ennoblit, dignificat pel gran escriptor que és Pere Coromines.

Pius Baroja, el gran novel·lista basc, sent una sincera i profunda admiració per aquest gènere del fulletí, avui tan menyspreat. I menyspreat injustament. *El capità Fracassa*, de Theophile Gautier, no és altra cosa que un fulletí: un fulletí escrit per un artista de sensibilitat i talent.

Les llàgrimes de Sant Llorenç és una novella intensament colorida, de dibuix ferm i trajectòria difícil. La vida física i espiritual d'una dona hi és pintada amb mà mestra. Aquest tòpic de la "mà mestra" s'empra massa sovint i gairebé sempre amb desencert. No creiem haver-ho fet així nosaltres en aplicar-ho a una novella tan considerable com *Les llàgrimes de Sant Llorenç*, de Pere Coromines.

Estudios y comunicaciones del Tercer Congreso Internacional del Teatro. — Dos volums.

Aquests dos volums els ha publicat l'Institut del Teatre Nacional, i contenen els més interessants estudis presentats al Congrés Internacional del Teatre que es celebrà a Barcelona el passat mes de Juny, i el text íntegre de les conferències que s'hi donaren. Signen aquests treballs — molt interessants — Alfred Kerr, Marc Jesús Bertran, Pierre Mortier, G. Díez-Canedo, Henry Clerc, Enric Giménez, Maria Luz Morales, Tatiana Nottara, i Adrià Gual.

Ara hi ha la moda no sols de traduir a la llengua alemanya les òperes italianes de Mozart, sinó d'interpretar el seu teatre líric amb intenció germanitzadora. Encara més; jo diria que no en tenen prou en ofegar els elements italians de la seva obra, sinó que l'actual nacionalisme posterga en elles l'esperit de Viena i es complau en la seva "prussificació".

Quan al Liceu, amb la reформа del seu escenari, es pugui dar tota l'obra dividida en vuit quadros no excessivament llargs, cantada i parlada en italià, mimada amb el gest grotesc que no exclou les gràcies del sentiment; quan aquella música sigui un joc i no una ganyota wagneriana, aleshores, amic Mes-tres, no ens quedarem sols a picar de mans en les butaques del Liceu, entre els smokings i les llargues falces de moaré que fugen.

CLAU DE SOL

BARCELONA

La crítica madrilenya ha acollit sempre amb respecte les obres teatrals dels germans Machado. Jo no sóc pas enemic del respecte; però, en aquest cas, em sembla excessiu. El crític que ha tractat amb respecte, i enganyant-se ell mateix, l'obra dels germans Machado, per què, per exemple, s'ha pres en broma l'obra teatral d'Azorín? L'obra d'Azorín, potser la d'intenció més pura i més digna que s'ha fet a Espanya, mereixia un xic més d'atenció.

En canvi, els germans Machado han tingut més sort. La seva obra ha estat sempre ben acollida. Cada un d'ells per si, és un poeta altament classificat en la lírica castellana. Els versos d'"Apolo" i Castilla són dignes de tota admiració. Tenen una ampla volada lírica, una noble jerarquia poètica. En canvi, el seu teatre, malgrat els elogis de la crítica madrilenya — llençats potser massa a la lleugera —, l'obra teatral dels dos poetes en col·laboració és freda, impersonal, encarcarada, francament mediocre. Els Machado, llastimosament, no han fet cap nova aportació al teatre. Eduard Marquina—"El pavo real" i "El pobrecito carpintero"—segueix essent el primer poeta dramàtic del teatre espanyol.

L'obra teatral dels Machado es compon, si no recordo malament, de "Julianillo Valcàrcel o Desdichas de la fortuna", "Don Juan de Mañara", "Las adelfas", i, ara, "La Lola se va a los puertos". Han col·laborat també en una traducció de l'"Hernani", de Víctor Hugo.

Dels dos poetes, Antoni és el més pur, el més considerable. Manuel ha fet, o fa encara, de crític en no recordo quin diari madrileny. L'home que es dedica a la crítica, sembla que ha de saber veure bé el teatre. És més arriscada la seva posició quan es decideix a fer teatre. Generalment, si es decideix a fer-ne, fracassa o passa sense pena ni glòria. Ell, que sap com s'han de moure els personatges, com s'han de construir els actes, que ha donat la recepta a tants autors, no sap utilitzar-la per a si mateix.

Això passa amb les obres teatrals dels germans Machado. Es tracta de dos poetes, i els seria fàcilment perdonable que la seva obra fallés pel cantó teatral. Però — defecte imperdonable —, és que falla, a més a més, pel cantó poètic. En totes les seves obres, resoltes vers una teatralitat de receptari, manca la veritable, l'autèntica emoció poètica. Així l'obra teatral d'aquests poetes resulta freda, encartonada, sense cap caliu humà.

"Julianillo Valcàrcel" és una reminiscència, un rescalfat del teatre espanyol dels segles XVI i XVII. "Don Juan de Mañara", una reencarnació del tipus del llibertí sevillà de Tirso de Molina. Val a dir que el tipus, en reencarnar-se per obra i gràcia dels germans Machado, ha perdut en vitalitat poètica i humana, i s'ha fet borrós, opac, impersonal. "Las adelfas" és una

comèdia obscura i laberíntica, d'influències freudianes, d'un to aclaparadorament vulgar. "La Lola se va a los puertos" ha nascut d'una poesia de Manuel, una poesia de la primera època, que, en si, diu poca cosa. S'han unit els dos germans i han inflat aquesta poesia. Li han addicionat uns tipus, uns episodis. Tot, però, com en les obres anteriors dels Machado, es veu opac, borrós. Els tipus que creen els Machado no tenen caliu humà, són freds, convencionals, de paper retallat: és per això que sempre el drama els cau de les mans.

Jo prefereixo els germans Machado fora del teatre. Al teatre em fan angúnia: corren el risc d'esdevenir uns nous germans Quintero.

MANUEL BORRELL i MAS

NOVETATS

Carles Capdevila i Josep Canals, director i empresari de la que en podríem dir companyia titular del teatre català, han tingut l'encert de no fer funció d'innocents.

Es un gest que cal agrair.

CÒMIC

"Cleopatra", l'actual revista del Còmic, que ha passat de les cent representacions, continua omplint el teatre com als començaments. Diu que preparen una segona part que superarà la primera.

Aviat en sabrem notícies.

OLYMPIA

A l'Olympia hi ha, actualment, un programa que pot competir amb els millors del món.

Això sols pot fer-ho un home com en Gibert, que sempre va endavant, sense reparar en sacrificis, per tal de tenir contenta la clientela que va a l'Olympia, que no és poca.

ESPANYOL

Al teatre Espanyol es veu que el públic, més que les obres, va a veure En Santpere, qui ja pot fer el que vulgui, sempre omple.

La darrera obra d'En Rusiñol-Grahit, "En Josepet de Sant Celoni", ha estat un èxit.

En Preses torna a estrenar, avui, una altra obra.

Es veu que el qui talla el bacallà és en Preses, per ara, a can Santpere.

TALIA

En aquest teatre, més ben dit, en aquesta bombonera del Paralel, hi ha noves.

Una bona adquisició per part de l'empresa ha estat el contractar l'actor Alarma.

També ha debutat la notable primera actriu Mercè Nicolau amb una obra feta a la seva mida per l'afortunat autor-actor G. Màntua, titulada "Els paradissos artificials".

Sembla que l'empresa creu que serà un encert i durarà molts dies als cartells.

GOYA

La Jordi, que és una dona inquieta, ha estat "dali que dali", fins que ha sortit amb la seva. Va començar amb dues files de butaques, i ha finit omplint el teatre.

En Francesc Madrid i en Brauli Solsona, que potser són més inquiets que la Jordi, varen escriure una revisteta plena de gràcia i habilitat titulada "29".

Haurà estat el núm. 29 el de la sort, perquè tot va ésser un estrenar i omplir el teatre.

Per fi ha acabat fent un espectacle mixt, cine i la revista "29", que fa que hi hagin empentes.

NOU

En Borràs està infatigable com mai. Canvia de cartell constantment.

La primera actriu Enriqueta Torres, que l'acompanya en la present temporada, s'ha posat a l'altura d'eminència.

Darrerament ha reprisat "El caudal de los hijos", obra interessantíssima del malaurat dramaturg López-Pinillos.

Per això el públic correspon omplint el teatre de gom a gom.

NOVETATS

S'ha reprisat l'obra d'En Pous i Pagès, "Senyora àvia vol marit", una de les millors d'aquest comediògraf, la qual ha assolit un èxit.

Creiem que és un encert reprisar obres de la vàlua de "Senyora àvia vol marit".

D'ací uns dies s'estrenarà la darrera obra del nostre Santiago Rusiñol: "Miss Barceloneta" és el títol, i a fe que creiem que serà un èxit de riure; és una sàtira molt humorística.

En Canals és un dels empresaris dels que no s'adormen sobre els llorers.

França ha elegit ja la seva reina de la bellesa per a l'any 1930.

"Miss França" és una noia de 23 anys, filla de Cannes.

El telègraf ens assabenta ja d'alguns detalls d'aqueixa Venus:

Es modista,

Es molt elegant,

Es de bona mida,

Es extraordinàriament bruna...

I doncs... ¿no havíem quedat que "hom les prefereix rosses?"

El comte de Romanones torna a ésser hoste de Barcelona. Entusiasmada amb la nostra Exposició, ha volgut repetir la visita a Montjuïc.

Hom ignora, però, si aquesta vegada, practicant els seus propis consells i recomanacions, l'illustre coixet ha fet el viatge a peu.

Espigolem de "Las Noticias" una nova molt interessant... per als cavalls:

Diu que les garrofes han sofert una extraordinària baixa de preu.

Es comprèn la depreciació, no obstant, tractant-se de garrofes.

Deu ésser d'ençà que el rotatiu d'En Roldós publica tantes mentides.

El famós metge Asuero — fabricant de miracles, segons Mussolini —, ha estat uns quants dies a Barcelona.

Ha estat a Barcelona, hostatjant-se al "Ritz", però no ha volgut tocar el nas de cap barceloní.

Deuria témer que aquí l'aclaparàrem massa.

Sobretot, si s'hagués decidit a venir el dia 31 de desembre.

Pobre doctor; si se li arriba a presentar l'"home dels nassos!"

En un aparador de Nova York hi ha hagut exposada, aquestes festes, com a propaganda, un parell de sabates d'un cèlebre as de la boxa.

Les sabates eren del 57.

I al seu costat, en una nota, s'hi feia constar que eren les més grans conegudes, després de l'arca de Noè!

Diàleg:

—I mentre la teva dona canta, què fas tu?

—Jo entretinc el gos perquè no lladri.

Gotlàndia, Catalàunia, Catalònia, Catalània, Catalunya...

Que si els gods, que si els alans...

Prou n'hi ha, d'aquestes discussions.

Diu que si tot això s'ha d'anar a cercar a les pregoneses dels temps, que si l'etimologia del mot no es podrà resoldre mai...

Tant-se-va!

Fet i fet, què se'ns en dona d'on venim, mentre sapiguem ben bé allà on anem o allà on volem anar!

Llegim en les noves locals de qualsevol diari:

"Ahir la policia detingué, al mig de la Rambla, l'administrador d'una important casa comercial, que s'havia fet escàpol amb 20.000 pessetes."

Hagués robat un pa, ja ens dirien el nom, i coneixeríem tot el seu arbre genealògic.

M. B.—No volem saber res de vostè.

J. A.—Això és una imbecilitat. Als "Fulls grocs", tindria molt èxit.

N. V.—No pot publicar-se.

J. M. A.—No, senyor. Per qui ens ha pres?

F. M.—Vostè és un ximple!

G. D. P.—No podem perdre el temps.

D. D. M.—No, home, no!

V. H.—Què diu, home de Déu? No farem res!

E. G. (Tarrassa). — Anirà. No recordem haver rebut mai res vostre. Però quan vós ho dieu!...

AQUEST NÚMERO HA PASSAT PER LA CENSURA GOVERNATIVA

Imp. "L'Esquella" i "La Campana". — Om, 8. — Barna.

EXPOSICIO INTERNACIONAL DE BARCELONA

**Oberta des de les nou del
matí fins les deu de la nit**

Els Palaus i Pavellons estaran oberts al públic des
de les deu del matí fins les vuit de la nit.

PALACIO NACIONAL

**Obert cada dia, des de les deu del matí
a les quatre de la tarda**

Entrada al Palau Nacional, UNA PESSETA

Palacio Alfonso XIII

SECCIÓ JAPONESA

Gran Parc d'Atraccions

Rosaleda - Miramar - Poble Oriental - Font del Gat

PUEBLO ESPAÑOL

Entrada ordinaria: UNA PESSETA

NOTES: El públic no podrà entrar en el recinte amb cistells, farcells ni paquets voluminosos.
No es permetrà menjar en els bancs, jardins, places, escales, etc.
La consigna per a petits paquets queda establerta a les Portes de la Plaça d'Espanya, fora del recinte.
Tots els dies, excepte els divendres, des de les nou de la nit, l'entrada a l'Exposició serà d'una pesseta.

Llibre utilíssim. A tot excursionista i deportista no ha de faltar-li a la motxilla

El carnet de cuina de l'excursionista

Escrit i formulat pel rei de la cuina, **Ignasi Domènech**

Preu: 2 pessetes

OBRA NOVA

de **Joan Mínguez**

Dies verges

Història d'un adolescent

Preu: 4 pessetes

Concediu alguna atenció als autors novells.

Els grans autors abans d'èsser-ho, no eran coneguts.

ACABA DE SORTIR

Carles Soldevila

Fanny

Novel·la

Preu: 4 pessetes

Colección Diamante

Van publicados 125 tomos

1. J. de Campoamor. Dolores, 1.ª serie.	25. José Estremera. Fábulas.	54. Alfonso Karr. Buscar tres pies al gato.	100. Novelas picarescas. Lazarillo de Tormes y Rinconete y Cortadillo.
2. — Dolores, 2.ª serie.	26. E. Pardo Bazán. Novelas cortas	55. Francisco Pi y Arsuaga. El Cid Campeador.	101. J. León Pagano. La balada de los sueños.
3. — Humoradas y cantares.	27. E. Fernández Vaamonde. Cuentos amorosos.	56. Vital Aza. Pamplinas.	102. A. Guerra. Polvo del camino.
4. — Pequeños poemas, 1.ª serie	28. E. Pardo Bazán. Hombres y mujeres de antaño.	57. A. Peña y Gofil. Río revuelto	103. Camilo Castello Branco. Maria Moisés.
5. — Pequeños poemas, 2.ª serie	29. J. de Burgos. Cuentos, cantares y chascarrillos.	58. E. Gómez Carrillo. Tristes idilios	104. Graça Deledda. Cuentos de la Cerdeña.
6. — Pequeños poemas, 3.ª serie	30. E. Pardo Bazán. Vida contemporánea.	59. Nicolás Estévez. Calandracas.	105. Antología taurina
7. — Colón, poema.	31. Jacinto Laballa. Novelas inéditas.	60. V. Blasco Ibáñez. A la sombra de la higuera.	106. Manuel Carretero. La espuma de Venus.
8. — Drama Universal, poema, primer tomo.	32. Fr.ª Sarasate de Mena. Cuentos vascongados	61. A. Dumas, hijo. La Dama de las Camelias.	107. Federico Rahola. Los ingleses vistos por un latino.
9. — Drama Universal, poema, segundo tomo.	33. F. Pi y Margall. Dialogos y artículos.	62. J. M. Bartrina. Versos y prosa.	108. Eça de Queiroz. La nodriza.
10. — El Licenciado Torralba.	34. Charles de Bernard. La casa de los amantes	63. F. Barado. En la brecha	109. A. de Chamisso. Pedro Schlemihl ó el hombre que ha perdido su sombra.
11. — Poesías y Fábulas, 1.ª serie	35. Eugenio Sue. La Condesa de Lagarde.	64. Luis Taboada. Notas alegres.	110. M. Sarmiento. Así.
12. — Poesías y Fábulas, 2.ª serie	36. R. Altamira. Novelas y cuentos.	65. Xavier de Montepin. La señorita Tormenta.	111. Felipe Trigo. A todo honor.
13. E. Pérez Escribá. Fortuna.	37. J. López Valdemoro (El Conde de las Navas). La niña Araceli.	66. A. Zozaya. De carne y hueso.	112. Manuel Ugarte. Los estudiantes de París.
14. A. Lasso de la Vega. Rayos de luz	38. R. Soriano. Por esos mundos...	67. X. de Montepin. Muerto de amor	113. Fray Luis de León. La perfecta casada.
15. F. Urreola. Siguiendo al muerto	39. L. Taboada. Perfiles cómicos.	68. Conde León Tolstol. Venid á mi...	114. Jorge Manrique. Poesías.
16. A. Pérez Noya. Los humildes.	40. B. Pérez Galdós. La casa de Shakespeare.	69. A. Calderón. A punta de pluma	115. El Abate Prévost. Manón Lescaut.
17. S. Ruoda. El gusano de luz.	41. J. Ortega Munilla. Fina.	70. Enrique Murger. Elena.	116. J. Givanel Mas. Prosa epistolar
18. S. Delgado. Lluvia menuda.	42. F. Salazar. Algo de todo.	71. Luis Taboada. Siga la broma.	117. J. Givanel Mar. Devocionario poético.
19. O. Frontaura. Gente de Madrid.	43. Mariano de Gavia. Cuentos en guerrilla.	72. L. G. de Giner. La Samaritana.	118. Miguel A. Ródenas. De las majadas al Otero.
20. Miguel Melgosa. Un viaje á los infiernos.	44. Felipe Pérez y González. Pecata minuta.	73. Oyrano de Bergerao. Viaje á la luna.	119. E. Marquina. Juglarías.
21. A. Sánchez Pérez. Botones de muestra.	45. Francisco Alcántara. Córdoba.	74. E. Antonio Flores. ¡Huérfana!	120. Gabriel Miró. Los amigos, los amantes y la muerte.
22. J. M. Matheu. ¡Bataplan!	46. Joaquín Dloenta. Cosas mías.	75. Ivan Tourgueneff. Hamlet y Don Quijote.	121. S. Rusiñol. Hojas de la vida.
23. T. Guerrero. Gritos del alma.	47. López Silva. De rompe y rasga.	76. Angel Guerra. Al sol.	122. F. de Lamartine. Rafael.
24. Tomás Luceño. Romances y otros excesos.	48. Antonio Zozaya. Instantáneas.	77. T. Dostolewsky. Alma infantil.	123. A. Karr. El perro de Sir John
25. L. Ruiz Contreras. Palabras y plumas.	49. J. Zahonero. Cuentecillos al aire	78. E. de Amlols. Aire y Luz.	124. E. Zamacols. Rick.
26. R. Sepúlveda. Sol y Sombra.	50. L. Taboada. Colección de tipos.	79. L. Garoía de Giner. Valentina.	125. A. de Lamartine. Graziella.
27. J. López Silva. Migajas.	51. Beaumarchais. El Barbero de Sevilla.	80. E. de Amlols. Manchas de color.	
28. F. Pi y Margall. Trabajos sueltos	52. Angel R. Chaves. Cuentos de varias épocas.	81. Voltaire. Zadig y Micromegas.	
29. E. P. Bazán. Arco iris, cuentos.		82. M. Ugarte. Mujeres de París.	
30. E. Rodríguez Solís. La mujer, el hombre y el amor.		83. Obras menores de Cervantes	
31. M. Matos (Corzuelo). ¡Alsinyas finas!		84. Obras menores de Cervantes.	
32. E. Pardo Bazán. Por la España pintoresca (viajes)		85. J. Pérez Zúñiga. Chapucerías.	
33. A. Flores. Doce españoles de brocha gorda.		86. Voltaire. Cándido.	
		87. Goethe. Las amarguras del joven Werther.	
		88. J. Benavente. Teatro rápido	

Precio de cada tomo: Ptas. 0'60

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem de pèrdues si no es remet, a més, 30 cèntims per a certificat. Als corresponents se'ls atorguen descomptes.

Gener, mes dels gats

Qui pogués ésser gat!